OSTNÍK

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 485.
Ročník 48.
Prosinec 2019

Parodia chrysacanthion **(foto Petr Lichý)**

Z naší činnosti

Dne 4. 11. 2019 proběhla přednáška Jaroslava Vícha - Křížem krážem za wigginsiemi - Argentina, Brazílie, Uruguay, 2. část. V září jsme viděli 1. část z této cesty a nyní jsme si užili pokračování. Cestu podnikl s kamarády na začátku letošního roku, aby zmapovali lokality wigginsií. Požádal jsem přednášejícího Jardu, aby sepsal druhy a lokality, které navštívili, vždyť nejlepší údaje jsou přímo od odborníka. Jarda se dlouhá léta věnuje studiu wigginsií a jiných notokaktusů. Děkuji Jardovi za jeho úsilí a sepsání všech navštívených lokalit:

Stanoviště ***Wigginsia arechavaletae***, vč. stanoviště a rostlin *Wigg. kovarikii* (v pojetí A. V. Friče), která bývá k *W. arechavaletae* přiřazována, ale patří podle popisu do okruhu *Wigginsia corynodes*):
Oblast Piriapolis (Pan de Azúcar), Uruguay,
Silnice č. 12, severně od Punta Ballena, Uruguay
José Battle y Ordoñez, Uruguay
Santa Clara de Olimar, Uruguay (*viridiflava* n.n.)
José Pedro Varela, Uruguay
Lascano, Uruguay
Dieciocho de Julio, býv. pevnost San Miguel, Uruguay
Laguna Negra, Uruguay
Castillos, Uruguay
Silnice č. 13 (dptm. Rocha) Uruguay (*theunisseniana* n.n., *variabilis* n.n.)
Cerro Catedral, Uruguay
Silnice č. 39, km 59, Uruguay
Severovýchodně od Pedras Altas, RGdS, Brazílie

Stanoviště ***Wigginsia tetracantha*** v Argentině:
San Pedro del Norte, prov. Cordoba
Sierra Lihué Calel, prov. La Pampa
Prov. Buenos Aires:
Oblast Ollavarría: Est. La China
Est. El Maquito
Sierras Bayas
RN 226, km 223
Oblast Tandil: Sierra Tandil, La Cascada
Cristo de las Sierras
Silnice č. 74, 2,8 km von Tandil
RP 80, Cuchilla de Aguilas
Tandil – Balcarce silnice č. 226: km 151, Est. San Juan
km 83, Haras Esmeralda
Cinco Cerros (směr Bosch)
Sierra de los Padres, silnice č. 226, km 26,5
Oblast Sierra de la Ventana:
D´Orbigni, silnice č. 76
Sierra Tunas
Villa Ventana
Silnice č. 76, u mostu
Sierra Tornquist
Cesta směr Paso Funke
Cesta směr Mahuida (tzv. cesta fotografů)
San Blas vč. návštěvy patagonského ostrova Isla de Gama, kde A. V. Frič, podle svých slov, *W. tetracantha* také našel)
Sierra Grande, prov. Río Negro - nejjižněji zjištěné stanoviště wigginsií (*Wigginsia tetracantha*)

Na závěr:
Nejseverněji zjištěné stanoviště wigginsií v Brazílii, Rio Grande do Sul (***Wigginsia* aff. *courantii***):
Severně mezi Santa Margarida - Vila Nova do Sul JV

Legendární Ruta 40 - 6. část

Z městečka Malargüe pokračuje Ruta 40 na sever přes El Sosneado, San Rafael, do Mendozy. Za Malargüe jsou dvě zajímavé odbočky do hor. První odbočka na RP 222 je kolem řeky Rio Salado do známého lyžařského centra Las Leňas, kde kolem cesty roste hned několik zajímavých rostlin, z kaktusů např. *Austrocactus coxii, subandinus* či *hibernus*, zajímavé formy maihuenií, pterokaktusů apod. Rovněž se zde vyskytuje několik druhů sukulentních, růžicovitých violek (*V. subandina*, *yramaea*, *columnaris*, *trochlearis*) a další pěkné skalničky. *Austrocactus hibernus* se nachází až u cedule Las Leňas a výše do hor. Na první pohled je velmi podobný na *Austrocactus coxii*, avšak má docela jiné rozpoznávací znaky. *Austrocactus hibernus* má na květní trubce malé trníky, plody jsou dužnaté a velké, rovněž s trníky, takže by se tento druh dal spíše řadit k chilskému druhu *Austrocactus spiniflorus*.

Krásná je celá příjezdová cesta až k lyžařskému centru, horským údolím, kde jsou odbočky k zajímavým místům. Nejhezčí je odbočka na Pozo de Las Animas, což je propadlá obrovská díra. Někde pod zemí je kaverna, kde po silných deštích ujíždí zemina. Při dalších bouřkách je opět zemina odplavena a následuje další ujetí štěrkovité zeminy. Vzniká tak obrovská díra, kde je vespod jezero. Když jsem zde byl poprvé, byly stěny porostlé keři. O tři roky později byly stěny po ujedí zeminy holé.

Pozo de Las Animas a lyžařské centrum Las Leňas

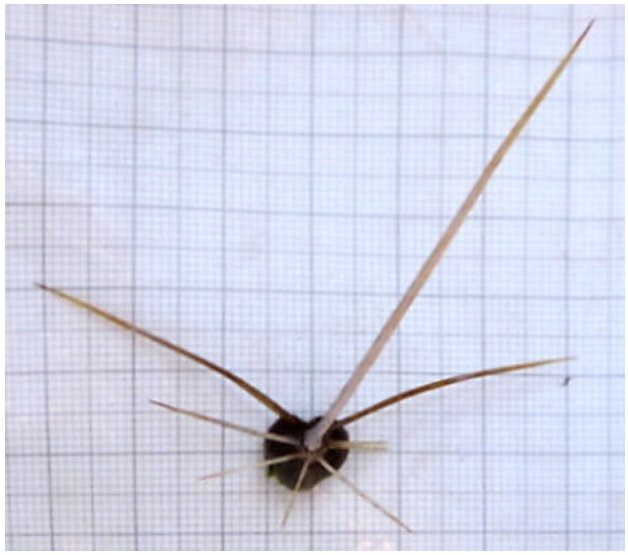

Austrocactus hibernus, Las Leňas

V půli cesty na lyžařské centrum, je u Los Molles, typová lokalita *Austrocactus subandinus*. Krásná trsovitá rostlina, vyskytující se i v širokém okolí, v dalších údolích jako cesta na Termas Sosneado.

Druhá odbočka do hor RP 220 je ve vesnici El Sosneado kolem řeky Rio Atuel, směřující na chilské hranice. Zde se nachází staré, již nefunkční termální lázně, kde se v teplých pramenech dá příjemně okoupat. Bohužel cesta až k lázním je v dezolátním stavu, vše může vynahradit pohled na krásnou krajinu a zajímavé rostliny včetně kaktusů. Celá oblast je zatím celkem neprobádaná.

Austrocactus subandinus na typové lokalitě u Los Molles

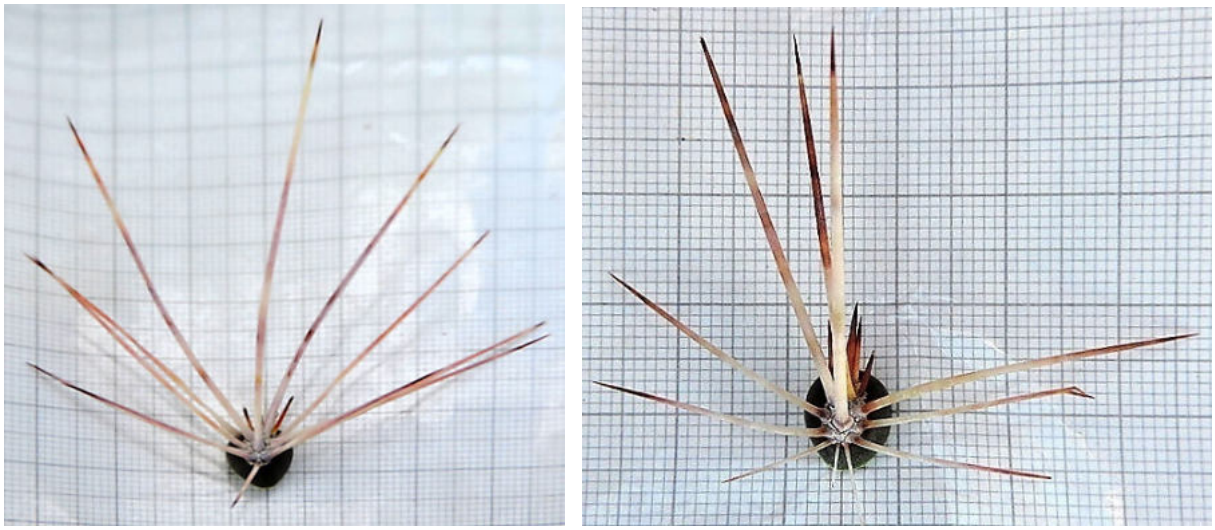

areola s trny *Austrocactus subandinus*, vlevo od Los Molles, vpravo údolí u El Sosneado

Austrocactus subandinus u est. Los Arroyos, 25 km od El Sosneado

dnes opuštěné lázně Termas Sosneado, byly kdysi velmi populární

údolí řeky Rio Atuel, kaňon Valle Grande

Dále Ruta 40 pokračuje kolem Cerro Diamante na sever, přes řeku Rio Diamante až do Pareditas. I tato oblast je pro kaktusáře dost zajímavá a určitě by stála za prozkoumání. Po deštích bývá někdy Ruta 40 nesjízdná a objíždí se po RN 144 směr město San Rafael. Zde bych doporučil odbočit před městem na El Nihuil na RP 173, kde je nádherný kaňon, zakončený přehradou Embalse Valle Grande. Je to fantastická, turistická oblast, kterou lze jen doporučit navštívit, navíc i zde roste hodně kaktusů. Ze San Rafael se po RN 143 dostaneme zpět na Ruta 40 do Pareditas. Odtud směrem na sever je městečko Tunuyán, kde je odbočka na El Manzano Histórico, kde roste *Austrocactus philippii*. Dále na sever přijedeme do města Mendoza a Ruta 40 odtud pokračuje do města San Juan.

nad přehradou roste spoustu pěkných kaktusů: *Pyrrhocactus strausianus, Denmoza rhodacantha*

Embalse Valle Grande

Gymnocalycium striglianum f. *herminae* a *Echinopsis leucantha* u Tunuyán

Konec roku ve Vrútkách

V mnoha kaktusářských spolcích bývá tradicí, že posledním setkáním v roce bývá slavnostní schůze s pohoštěním, s bohatou tombolou a přednáškou. Členové, kteří obvykle nemají přes rok čas na kaktusářské schůze, jdou koncem roku „do sebe“ a většinou na takovou schůzi přijdou. Vládne tady většinou přátelská a srdečná atmosféra. Letos jsem byl na takové setkání pozván kaktusáři z Vrútek na Slovensku s tím, že by rádi viděli obrázky z Kolumbie. Bylo to pohodové odpoledne a rád bych se o své příjemné zážitky podělil. Cesta do Vrútek, v sobotu 23. 11. 2019, rychle uběhla. Navigace mě bezpečně dovedla ke *Kultúrnej sále Krivaň*, kde mě již očekával předseda vrúteckého klubu Karol Novotný. Když jsme přišli do slavnostně vyzdobeného sálu, byl jsem trochu zaskočen. Bylo vidět, že si zdejší kaktusáři dali záležet na tom, aby slavnostní odpoledne dobře dopadlo. Na stolech byly zákusky, slané pečivo, káva, minerálky, dobré víno i víceprocentní alkohol. Jako první chod byl na pořadu slavnostní oběd. Po obědě následovala moje přednáška a po ní bohatá tombola, minimálně tak bohatá, jako u nás v Ostravě. Schůzi, jako host, navštívil také vrútecký primátor, p. Mgr. Braňo Zacharides. Bylo vidět, že spolek má s radnicí velmi dobré vztahy. Pan primátor se zajímal o dění ve spolku i přednášku. Rovněž ho zaujal i náš spolkový časopis Kaktusy. Darem dostal letošní druhé speciální číslo o pátrání po stopách A. V. Friče. Bylo vidět, že pro něho bylo mnoho informací zcela překvapujících. Nemohu předjímat, jestli to tak bude, ale slíbil vrúteckým kaktusářům další podporu, chápal jsem, že bude finanční. Sešlo se nás necelých 40 osob. Opět jsem se setkal s mnoha známými, namátkou Jankem Beliančinem, Romanem Doubkem, Stanem Kuchárem, Milanem Janíkem a jinými. Odpoledne rychle uteklo a já musel hostitelům poděkovat a rozloučit se. Podle předsedy Karola Novotného však čeká vrútecký spolek ještě jedna akce: klasická zabijačka v termínu naší „mikulášské“.

foto a text: Jaroslav Vích

pohled do sálu před zahájením schůze

o přestávce, zprava: Karol Novotný, primátor Braňo Zacharides, Jaroslav Vích

Jak se pěstují notokaktusy

V sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století byla nabídka semen a rostlin z „velkorodu“ *Notocactus* (sensu Buxbaum) poměrně velká a ve sbírkách bylo k nalezení mnoho zajímavých rostlin. Do tohoto rodu byly také řazeny eriokaktusy, brasilikaktusy, brasiliparodie a wigginsie (jako podrod s názvem *Malacocarpus*). Během 40 let se tyto rostliny z většiny sbírek vytratily. Ne proto, že by nebyly zajímavé a pěkné, ale většinou proto, že jim pěstitelé nedali to, co potřebují. Pěstování těchto rostlin není úplně bezproblémové, ale při dodržení určitých pěstitelských postupů, se lze těšit z krásných rostlin. Především je třeba těmto rostlinám dopřát v sezóně (duben - září) dostatek proudícího vzduchu a světla. Vhodná jsou, na podpěrách stojící, pařeniště, bez pevných boků, s krytem proti delším dešťům. Horké a přehřáté skleníky nejsou pro pěstování těchto rostlin vhodné i když zimování v těchto sklenících těmto rostlinám prospívá. Jednak kvůli světlu a jednak proto, že tyto rostliny potřebují brzy zjara vodu. Ne mnoho, stačí jen velmi mírně zavlažit substrát, ale vodu musí dostat, jinak hrozí přeschnutí kořenů. Rostliny potom neobnoví jarní růst, stagnují a mnohdy jsou nefunkční kořeny příčinou zániku rostliny. To může trvat i několik let. Rostlina postupně usychá a nemá dostatek energie k obnovení růstu. V takovém případě je lepší vyjmout nerostoucí rostlinu ze substrátu a prohlédnout její kořeny. Zdravý kořen musí mít na řezu úplně čistou tkáň. Všechny zaschlé, poškozené nebo napadené kořeny (kořenovka, houbová onemocnění aj.) je třeba odstranit tak, aby cévní svazek na řezu byl čistý. Potom je třeba nechat ošetřený kořen zaschnout min. 10 dnů podle okolní teploty. Mnohdy se

ale stane, že napadený cévní svazek proniká do rostliny. V tomto případě další řez by mohl rostlině spíše uškodit. Není-li cévní svazek po celé ploše napaden, je lépe ho nechat zaschnout delší dobu. Většinou se napadený svazek jakoby „zapouzdří“ a někdy je ho možno pinzetou opatrně vytáhnout. Dnes již existují chemické prostředky, které jsou schopny zastavit šíření patogenů v napadené tkáni. Mám vyzkoušeno, že přípravky na bázi látky *tebukonazol,* při včasném zjištění problému, dokáží ochránit okolní tkáně.

Notokaktusy pěstujeme v propustném substrátu. Já si míchám pěstební substrát takto: cca 60 % hrubého a přesátého písku o zrnitosti do 5 mm (já používám tzv. bratčický písek od Brna), 30% přesátého zahradnického substrátu PROFIMIX RS 2 (vyrábí Agro Česká Skalice ve 150 l. balení) a 10% drcená pemza nebo drcený zeolit, agroperlit apod. Substrát je třeba dobře promíchat aby byl homogenizovaný. Substrát (mimo agroperlitu) je třeba také ošetřit tepelně nebo chemicky proti houbovým chorobám (fuzariózy), zemním patogenům a škůdcům, příp. virózám. Většinou stačí, před přesazením, použít známý Previcur nebo jiné přípravky proti zemním patogenům.

Notocactus herteri z Uruguaye

Notocactus submammulosus ze Sierra Ancasti, Argentina

K výsevu semen notokaktusů používám hranaté plastové květináčky 4 x 4 cm. Do květináčku (asi 1,5 cm pod okraj květináče) nasypu a utlačím výsevní substrát se Suprasivitem (vyrábí Agro Česká Skalice). Dá se sehnat v zahrádkářských prodejnách a není ho třeba sterilizovat (Suprasivit ničí patogenní houby). Na tento substrát nasypu asi 0,5 cm hrubého přesátého písku zrnitosti cca 1 - 2 mm (neměli by tam být prachové částice, které se spékají a brání kořínkům proniknout do výsevního substrátu). Písek sterilizuji asi 1 hod. v troubě v plechovém hrnci při teplotě asi 150 °C. Naplněné květináče dávám do plastové krabičky, aby se květináče daly zalévat ze spodu. Pozor na převrácení květináčků při manipulaci s krabičkou. Krabička může mít víčko (do začátku). Takové krabičky se dají koupit v papírnických prodejnách. Semena mechanicky očistím a vysévám na suchý písek. Když jsou semena vyseta lehce je postříkám 10% roztokem peroxidu vodíku (dá se v malém koupit v lékárně, příp. na internetu). Je to žíravina, pozor na popálení kůže, očí apod., semena to snesou. Když jsou semena ošetřena, nechám výsev krátce oschnout. Potom zalévám zespodu destilovanou vodou, ta se dá bez problémů koupit. Výsev by do doby, než semena vyklíčí, neměl vyschnout a teplota by se měla pohybovat tak od 21 do 25 °C. Až semena vyklíčí zalévám převařenou měkkou vodou. Můj způsob se hodně podobá způsobu, který popsal p. Trnka: http://kaktusy-trnka.euweb.cz/vysevsemennovy.html.

Notocactus uebelmannianus z Rio Grande do Sul, Brazílie

S pikýrováním nespěchám, ve výsevu mohou být až do doby, kdy se začnou mezi sebou mačkat. Při troše trpělivosti vám budou notokaktusy kvést podobně jako na fotografiích.

foto a text: Jaroslav Vích

Naši jubilanti

V půli prosince oslaví 65 let náš dlouholetý člen, **Ing. Pavel Klouda**. Prakticky Pavla není třeba našim členům představovat, neboť navštěvuje každý měsíc pravidelně schůzky. Náš jubilant je vynikající pěstitel kaktusů, ale i jiných sukulentů. Každý rok můžeme vidět jeho krásně rostoucí rostliny na naši výstavě kaktusů i pěkné semenáčky v prodeji. Původně byl dlouhá léta členem Klubu v Porubě, po sloučení Klubů velmi aktivně pomáhá úspěšné činnosti. Zúčastňuje se všech akcí, pořádané našimi členy, je správcem našich Klubových stránek, píše články do Ostníku apod. Pavel je skvělý kamarád, vždy rád poradí ze svého pěstitelského umění. Přejeme našemu jubilantu hodně zdraví, štěstí a pěstitelských úspěchů.

Pavel Klouda na zájezdě v severních Čechách, ve sbírce Pavla France 2017

Nabídka, poptávka

Nabízím starší literaturu o kaktusech, sukulentech a orchidejích.
Cena 100,- Kč / kus
Informace: RNDr. Karel Pecl, pecl.karel@gmail.com

Das Sukkulenten Lexicon: Jacobsen
Kakteenlexicon: Backeberg
Freude mit Kakteen: Haage
Das praktische Kakteenbuch: Haage
Alles über Kakteen: Herbel
Adenium a pachypodium: Rowley – česky
Orchideen und andere Exoten: Röth, Valhsholz
Kniha o kaktusech: Haage
Čarovné trně: Urbán
Die schönsten aber sind Orchideen: Richter

Obsah ročníku 2019

OBSAH – LEDEN 2019

Z naší činnosti 2
Obrázky našich členů 2
Seznam platících členů v roce 2018 2
KK v Ostravě, z. s. - 65 let 3
Pěstujeme rostliny 7
Thelocactus hexaedrophorus 10
Obrázky z Mikulášské schůzky 2017 13
Informace 15

OBSAH – ÚNOR 2019

Z naší činnosti 18
Způsoby rozmnožování aneb úvod do sexuality rostlin - 2. část 19
Legendární Ruta 40 - 2. část 22
Walter Rausch - 90 let 28
Naši jubilanti 29
Přednáška v Přerově 30
Informace 31
Obrázky našich členů 31

OBSAH – BŘEZEN 2019

Z naší činnosti 34
Usnesení 34
Intimní život rostlin (3. část) 35
Víte, že … 39
Kaktusářské začátky na Ostravsku 40
Přednáška ve Zlíně 42
3. setkání mrazuvzdorných kaktusářů 43
Variabilita rodu *Pterocactus* - 4. 45
Informace 47
Obrázky našich členů 47

OBSAH – DUBEN 2019

Z naší činnosti 50
Obrázky našich členů 50
Plody a semena, 4. část 51
Legendární Ruta 40 - 3. část 59
Historie botaniky v obrazech - 17. 62
Informace 63
Letošní zima byla mírná 63

OBSAH – KVĚTEN 2019

Z naší činnosti 66
Obrázky našich členů 66
Získávání plodů a semen ve vlastní sbírce - 5. část 67
Legendární Ruta 40 - 4. část 74
Jarní sympozium v Praze 75
Setkání kaktusářů v Lipníku n. B. 76
Odešel Norbert Gerloff 77
Informace 79

OBSAH – ČERVEN 2019

Z naší činnosti 82
Obrázky našich členů 82
Životnost a klíčivost semen - 6. část 83
Setkání polských kaktusářů v Ustroni 88
Naši jubilanti (Lýdie Kluzová) 89
Jürgen Kracht sedmdesátník 90
Jaroslav Procházka - 75 let 93
Kaktusáři v Českém Těšíně - 50 let 94
Informace 95

OBSAH – ZÁŘÍ 2019

Z naší činnosti 98
Obrázky našich členů 98
Zájezd do sbírek na Moravu 2019 99
Výstava kaktusů 2019 102
Pobeskydí 2019 103
Výlet za Jardou Procházkou 106
Vzpomínky 109
Jak se mění články pterokaktusu 110
Informace 111

OBSAH – ŘÍJEN 2019

Z naší činnosti 114
Obrázky našich členů 114
Podzimní setkání kaktusářů u Martina Kolínka 115
Legendární Ruta 40 - 5. část 116
Opustili naše řady (Potyka, Kutschker) 125
Informace 127
Obrázky naších členů - pokračování 127

OBSAH – LISTOPAD 2019

Z naší činnosti 130
Obrázky našich členů 130
Recenze 131
Chrudim 2019 132
Zlatý Alberto 2019 134
Blahopřání ostraváků u Jardy Vícha 137
Brněnské sympozium 2019 138
Marcel Bouma - in memoriam 140
8.11.1519 - smutné výročí 141
Informace 143

OBSAH – PROSINEC 2019

Z naší činnosti 146
Legendární Ruta 40 - 6. část 147
Konec roku ve Vrútkách 153
Jak se pěstují notokaktusy 154
Naši jubilanti (Pavel Klouda) 156
Nabídka, poptávka 157
Obsah ročníku 2019 158
Informace 159
Obrázky našich členů 159

Informace

--- přednáška 6. 1. 2020 - **Ing. Vítězslev Langer**: USA 2015
--- výroční členská schůze 3. 2. 2020 - **Jiří Zálesný**: Peru 2019

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním obrázků a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) v 17.hod., ve **Středisku přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalovova 1881/10, u zimního stadionu). Přijďte mezi nás.

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: **lumir.kral@seznam.cz**
--- Aktualizované informace najdete na internetových stránkách Klubu: **www.pavko.cz/kko**
--- Informace na naše www stránky zasílejte administrátorovi na e-mail: **klouda@iol.cz**
--- Osobní stránky Lumíra Krále, kde najdete také aktualizované informace o činnosti našeho kaktusářského Klubu: **www.lumirkral.webnode.cz**

Obrázky našich členů

***Parodia chrysacanthion* (K. Sch.) Backb., Blätter für Kakteenforschung 3, 1935.**
Echinocactus chrysacanthion K. Sch., Gesamtbeschreibung der Kakteen, p. 396, 1898.
Obrázek na titulní straně pořídil **Ing. Petr Lichý** ve své sbírce. V sedmdesátých a osmdesátých letech bylo pěstování parodií velmi oblíbené. Nenáročné pěstování a přitom rostliny velmi ochotně kvetly během léta i několikrát. V posledním období parodie ze sbírek vymizely, nyní se však znovu objevují.
Parodia chrysacanthion má stonek jednotlivý, kulovitý, 4 - 10 cm široký. 24 žeber, zcela rozdělených do spirálovitě uspořádaných, vysokých bradavek. 30 - 40 tenkých rovných trnů, všechny trny zlatožluté, někdy běložluté či zlatohnědé. Květy vyrůstají z temenní vlny, 17 - 18 mm dlouhé, nálevkovité, okvětní plátky zlatožluté, kopinaté, nitky a čnělka žluté. Plod vejcovitý, hladký, malý. Semena 1,0 x 0,7 mm, čepcovitá, jemně bradavkovitá, lesklá, s výraznou okrovou strofiolou. Je známo několik variet, které jsou uniformní a liší se od sebe jen málo. Kvetoucí rostlinu nalezl Otto Kuntze v roce 1892 v argentinské provincii Jujuy, u silnice do Bolívie.

PF 2020

Redaktor Ostníku přeje všem čtenářům a spolupracovníkům do Nového roku 2020 především hodně zdraví, štěstí a spokojenosti, kromě jiného také hodně zajímavých a poutavých článků v Ostníku, v neposlední řadě také hodně radosti s milovanými kytičkami.

Adresy autorů:
Král Lumír, e-mail: lumir.kral@seznam.cz
RNDr. Pecl Karel, e-mail: pecl.karel@gmail.com
Ing. Vích Jaroslav, e-mail: jaroslav.vich@gmail.com

OSTNÍK
zpravodaj pro potřeby členů Klubu
Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, z. s., IČ 024 17 235, 747 68 Kyjovice 170, prosinec 2019
Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava - Poruba, tel.: 605058070.
Objednávky, distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bajera 6038/5, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021

Titulní strany Ostníku 2019

leden

únor

březen

duben

květen

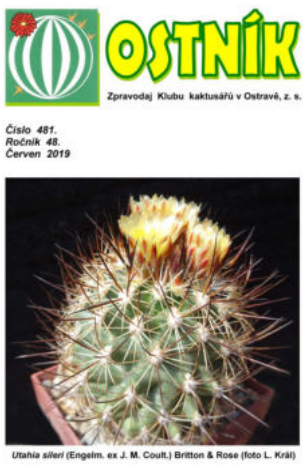

červen

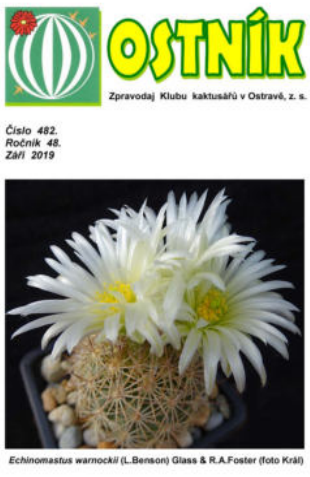

září

říjen

listopad